

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) และเพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด จึงได้นำรูปแบบการวิจัยมาใช้ใน 3 ลักษณะประกอบกัน กล่าวคือ การศึกษาเอกสาร การสำรวจ และการสัมภาษณ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การศึกษาเอกสาร เป็นการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร จากรายงานการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี 2533 ปี 2534 ปี 2535 และวารสารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ตลอดจนแผนงานและโครงการที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครจัดขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

2. การสำรวจ เป็นการสำรวจสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 23 โรงเรียน โดยผู้วิจัยดำเนินการเลือกโรงเรียน จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้น (Multi-Stage Sampling) ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 ผู้วิจัยสุ่มเขตบริการการศึกษาในจำนวน 36 สำนักงานเขต ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา (Simple Random-Sampling) โดยวิธีจับสลากและใช้เกณฑ์ขนาดของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 25 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 9 สำนักงานเขตดังนี้ หนองแขม บางรัก ธนบุรี คลองเตย พระนคร บางพลัด คลองสาน ยานนาวา ดุสิต ซึ่งมีจำนวนโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร 89 โรงเรียน รายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เขตบริการการศึกษาที่ส่งได้ และจำนวนโรงเรียนของแต่ละสำนักงานเขต
จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

สำนักงานเขต	ขนาดของโรงเรียน			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
หนองแขม	5	2	2	9
บางรัก	-	2	3	5
ธนบุรี	4	6	7	17
คลองเตย	5	6	2	13
พระนคร	-	2	9	11
บางพลัด	2	6	4	12
คลองสาน	2	2	3	7
ยานนาวา	3	1	2	6
ดุสิต	3	4	2	9
รวม	24	31	34	89

2.2 ผู้วิจัยส่งโรงเรียนในเขตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 89 โรงเรียน โดยการแบ่งชั้นตามขนาดของโรงเรียน แล้วจึงส่งโรงเรียนในแต่ละสำนักงานเขตตามสัดส่วนจำนวนโรงเรียน โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 25 ได้จำนวนโรงเรียนที่ส่งได้ 23 โรงเรียน รายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 รายชื่อและจำนวนโรงเรียนที่สุ่มได้ในแต่ละสำนักงานเขต จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

สำนักงานเขต	ขนาดของโรงเรียน			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
หนองแขม	วัดม่วง วัดราษฎร์บำรุง	-	-	2
บางรัก	-	วัดสวนพลู	วัดมหาพฤฒาราม	2
ธนบุรี	วัดโพธิ์นิมิตร	วัดใหญ่ศรีสุวรรณ	วัดกัลยาณ วัดประดิษฐาราม	4
คลองเตย	วัดธาตุทอง	วัดคลองเตย สวัสดีวิทยา	-	3
พระนคร	-	ราชบพิธ	วัดมทรณพ์ วัดอินทรวีหาร	3
บางพลัด	-	วัดศิริไอยสวรรค์	วัดเทพากร วัดอาวุธวิกสิตาราม	3
คลองสาน	-	วัดสุทธาราม	วัดทองนพคุณ	2
ยานนาวา	วัดช่องนนทรี	-	วัดคลองภูมิ	2
ดุสิต	วัดธรรมมาภิรัตาราม	เบญจมนพิตร์	-	2
รวม	6	8	9	23

3. การสัมภาษณ์ เป็นระเบียบวิธีวิจัยที่ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้ยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร กล่าวคือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.1 คณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ที่ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ได้แก่

3.1.1 พลตรี จำลอง ศรีเมือง อดีตผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

3.1.2 รองศาสตราจารย์ บุญนา ทานสัมฤทธิ์ รองผู้ว่าราชการ

กรุงเทพมหานคร ฝ่ายการศึกษา

3.2 เจ้าหน้าที่สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ได้แก่

3.2.1 นายศิริ เปรมปรีดิ์ ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา

3.2.2 นางอุไรวรรณ ธรรมกรบัญญัติ รองผู้อำนวยการสำนัก-

การศึกษา ฝ่ายวิชาการ

3.2.3 นางปราณี ชูแผน ผู้อำนวยการกองวิชาการ

3.2.4 นางสาวปราณี ไชยานุกิจ ผู้อำนวยการกองโรงเรียน

3.2.5 นายไพรัช อรรถกามาพันธ์ ผู้อำนวยการพิเศษด้านแผนงานทางการศึกษา กองวิชาการ

3.2.6 นางพัชรารัตน์ จิตรโต ผู้ประสานงานฝ่ายนิเทศงานบริหารในสถานศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์

3.2.7 นายไกรสิทธิ์ วัฒนะรัตน์ ศึกษาานิเทศก์ หน่วยศึกษานิเทศก์

3.2.8 นางผดุงวรรณ วงศาโรจน์ ศึกษาานิเทศก์ หน่วยศึกษานิเทศก์

3.2.9 นายจักรภูมิ หลอมประโคน อดีตครูสอนจริยศึกษาดีเด่น โรงเรียนวัดสี่สวี่ สำนักงานเขตจอมทอง ประจำปีการศึกษา 2532 ถึง 2534 ศึกษาานิเทศก์ หน่วยศึกษานิเทศก์

3.3 ครูผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร หรือครูที่ผู้บริหารมอบหมายให้เป็นผู้ให้ข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 23 คน

อย่างไรก็ตามในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ

1. คณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร การเลือกกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนทั้งสิ้น 2 คน
2. เจ้าหน้าที่สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเจ้าหน้าที่สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร การเลือกกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนทั้งสิ้น 9 คน
3. ครูผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียน จำนวน 427 คน ตามจำนวนโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียน หรือครูที่ผู้บริหารมอบหมายให้เป็นผู้ให้ข้อมูล จำนวน 23 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างนี้ได้มาจากการสุ่มโรงเรียนในแต่ละสำนักงานเขตในการสำรวจสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนจากตารางที่ 2

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

- 1.1 แบบสำรวจสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน แบ่งเป็นประเด็นต่อไปนี้

คือ

- ก. ด้านอายุและขนาดของ โรงเรียน
- ข. ด้านที่ตั้งและบริเวณโรงเรียน
- ค. ด้านจำนวนนักเรียนและครู
- ง. ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

- ด้านที่เป็นวัตถุ ได้แก่ อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องจริยธรรม มุมจริยธรรม พระพุทธรูปสำหรับบูชา และการจัดทำป้ายจริยธรรมในโรงเรียน

- ด้านที่ไม่เป็นวัตถุ ได้แก่ คำขวัญของโรงเรียน สัญลักษณ์ของโรงเรียน หลักเกณฑ์ กฎ ระเบียบต่าง ๆ ของโรงเรียนที่ส่งเสริมจริยธรรมและการส่งเสริมนักเรียนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม

1.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1.2.1 แบบสัมภาษณ์คณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวความคิดในการกำหนดนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ด้านความดี ซึ่งหมายถึงจริยธรรม อันได้แก่ ความสะอาด ชยัน อดทน ประหยัด ซื่อสัตย์ เสียสละ กตัญญู รู้และปฏิบัติตามกติกา ตลอดจนวิธีการและแนวทางการปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม ดังกล่าว จำนวน 13 ข้อ

1.2.2 แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการนำนโยบายการศึกษาด้านความดีมาสู่การทำแนวโครงการส่งเสริมจริยธรรม รวมทั้งความคิดเห็นตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรม จำนวน 11 ข้อ

1.2.3 แบบสัมภาษณ์ครูผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียน หรือครูที่ผู้บริหารมอบหมายให้เป็นผู้ให้ข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความหมายของจริยธรรมด้านต่าง ๆ หลักการของการจัดกิจกรรม กิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมที่จัด วิธีการจัด ผลของการจัด ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะ จำนวน 13 ข้อ

2. การสร้างเครื่องมือวิจัย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

2.1 ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร หนังสือ วารสาร รายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือทั้งหมด

2.2 นำเครื่องมือทั้งหมด ที่สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และตรวจภาษาที่ใช้ ซึ่งมีเกณฑ์พิจารณาคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับจริยธรรม ดังนี้

1. เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับจริยธรรม มีผลงานทางการเขียนบทความ ตำรา ตลอดจนการอภิปราย และหรือ
2. เป็นบุคคลที่สนใจและแสดงออกให้เห็นถึงความพยายามที่จะส่งเสริมจริยธรรมโดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมการอภิปราย กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมบำเพ็ญบุญหรือสาธารณประโยชน์ เป็นต้น และหรือ
3. เป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ในงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา เช่น การสอน การวิจัย การวิเคราะห์ การวิจารณ์บทความ เป็นต้น

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่าน คือ

1. ดร.นันทสาร สีสลับ รองเลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
2. นางพรศรี ทองสมจิตร ผู้อำนวยการหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
3. นางสาวมาสวิมล รักบ้านเกิด หัวหน้าฝ่ายวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอน และผู้อำนวยการด้านพัฒนาหลักสูตร กองวิชาการ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
4. นายธันวา จิวตระกูล ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

2.3 นำเครื่องมือทั้งหมดที่ได้รับการตรวจแก้ไขและเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิไปปรับปรุงแก้ไขและปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้ง แล้วนำเครื่องมือที่เป็นแบบสำรวจสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน และแบบสัมภาษณ์ครูผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนไปทดลองใช้กับโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร และเจ้าหน้าที่สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ขอนหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยัง โรงเรียนที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ถึงผู้อำนวยการเขตที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเดินทางไปสำรวจและสัมภาษณ์ด้วยตนเองทั้งหมด

ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยขออนุญาต และขอความร่วมมือจากคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ตลอดจนผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียน ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยได้นัดหมายและชี้แจงให้ผู้ให้ข้อมูลทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อให้ได้รับความร่วมมืออย่างเต็มที่ และได้รับทิ่กเทปและจดบันทึกคำสัมภาษณ์ลงในแบบสัมภาษณ์ เมื่อเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะตรวจสอบความสมบูรณ์ และขอให้ผู้ให้ข้อมูลอธิบายเพิ่มเติมอีกครั้ง เฉพาะข้อที่ยังไม่ชัดเจน นอกจากนี้แบบสัมภาษณ์ครูผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียน ผู้วิจัยขอให้ผู้บริหารและหรือครูที่ผู้บริหารมอบหมายให้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล โดยขอให้ผู้ให้ข้อมูลอธิบายเพิ่มเติมและยืนยันข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง ฉะนั้นจะมีผู้ให้ข้อมูลรวมทั้งสิ้นจากเดิม 23 คน เป็น 46 คน ในการสำรวจ ผู้วิจัยคัดลอกข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนลงในแบบสำรวจ และสัมภาษณ์ข้อมูลเพิ่มเติมจากแบบสำรวจสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเฉพาะข้อที่ยังไม่ชัดเจน

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสาร ได้ดำเนินการรวบรวมจากห้องสมุดสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย โดยดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารในการศึกษา เอกสารและข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์และผู้บริหารกรุงเทพมหานคร และเจ้าหน้าที่สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มารวมเข้าด้วยกัน แล้วนำเสนอข้อมูลเชิงบรรยาย

2. วิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยการหาค่าความถี่ แล้วนำเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) จากสูตร¹

$$P = \frac{n}{N} \times 100$$

เมื่อ P = ค่าร้อยละ
 n = จำนวนผู้ให้ข้อมูลกลุ่มย่อย
 N = จำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด

แล้วนำเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ประคอง กรรณเสถ, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงแก้ไข) (ปฐมธานี : บริษัทศูนย์หนังสือ ดร.ศรีสง่า จำกัด, 2528), หน้า 60.